

پرسش ۵۱۱: آیا امام ازدواج کرده است؟

السؤال / ۵۱۱: هل الإمام متزوج؟

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته.

هل هناك أدلة صحيحة السند تثبت أن الإمام المهدي عجل الله فرجه له ذرية؟
لو سمحتم أريد أدلة صحيحة من كتبنا. وشكراً.

المرسل: أسير - السعودية

سؤال / ۵۱۱: آیا امام ازدواج کرده است؟

سلام عليکم و رحمة الله و برکاته.

آیا دلایل صحیح السندی وجود دارد که ثابت کنند که برای امام مهدی عج فرزندانی است؟

اگر لطف کنید دلایل صحیحی از کتاب هایمان می خواهیم، متشرکم.

فرستنده: اسیر - عربستان سعودی

الجواب: بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين، وصلى الله على محمد وآل محمد الأئمة والمهدىين
وسلم تسليماً كثيراً.

وعليكم السلام ورحمة الله وبركاته.

جواب: بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين، وصلى الله على محمد وآل محمد الأئمة والمهدىين وسلم
تسليماً كثيراً.

وعليكم السلام ورحمة الله وبركاته.

ورد عن رسول الله(ص) ما مضمونه: (الزواج سنتي فمن اعرض عن سنتي فليس مني)([[169]]).

از رسول الله(ص) حدیثی به این مضمون آمده است: (ازدواج سنت من است، هر فردی از سنت من روی گردان شود از من نیست([[170]]).

ويمكنك أن تستدل من الروايات التي سأسردها عليك الآن وهي غيض من فيض أن الإمام متزوج، إذ كيف تكون له ذرية دون زواج، وإليك الروايات:

و می توانی به این روایاتی که الان برایت می آورم استدلال کنی، و این بخشی از آنهاست که امام ازدواج کرده است، پس چگونه برای وی نسلی هست بدون این که ازدواج کرده باشد؟ برایت روایات زیر است:

الدليل الأول:

روى الشيخ النعماني (تلמיד ثقة الإسلام الكليني) في كتاب الغيبة، والشيخ الطوسي في كتاب الغيبة بسندين معتبرين: عن المفضل بن عمر، قال: (سمعت أبا عبد الله يقول: إن لصاحب هذا الأمر غيبتين، أحدهما تطول حتى يقول بعضهم مات، ويقول بعضهم قتل، ويقول بعضهم ذهب، حتى لا يبقى على أمره من أصحابه إلا نفر يسير لا يطلع على موضعه أحداً من ولده ولا غيره إلا المولى الذي يلي أمره).

دلیل اول:

شیخ نعمانی (دانش آموز موثق اسلام شیخ کلینی) در کتاب غیبت خود، و شیخ طوسي در کتاب غیبت با دو سند معتبر از مفضل بن عمر که می گوید: (از امام صادق(ع) شنیدم که می فرماید: برای صاحب این امر دو غیبت است که یکی از آن ها طولانی تر از دیگری است. تا آن جا که گفته می شود از دنیا رفته است و بعضی

می‌گویند: کشته شده است، پس فقط عده کمی از یاران حضرت بر امر او ثابت قدم باقی می‌مانند و هیچ کس از فرزندانش و غیر آن به مکان و امور او مطلع و آگاه نخواهد شد، بجزء غلامی که امور و کارهای حضرت را انجام می‌دهد).

الدلیل الثاني:

روى الشيخ الطوسي وجماعة بأسانيد متعددة عن يعقوب بن الضراب الأصفهاني: (أنه حج في سنة إحدى وثمانون ومائتين، فنزل بمكة في سوق الليل بدار تسمى دار خديجة، وفيها عجوز كانت واسطة بين الشيعة وإمام العصر(ع) - والقصة طويلة - وذكر في آخرها أنه أرسل إليها دفتراً وكان مكتوباً فيه صلوات على رسول الله وباقى الأئمة وعليه صلوات الله عليه، وأمره إذا أردت أن تصلي عليهم فصلي عليهم هكذا وهو طويل، وفي موضع منه:

دلیل دوم:

شیخ طوسی و گروهی با اسناد متعدد از یعقوب بن ضراب اصفهانی روایت می‌کنند که ایشان در سال ۲۸۱ به حج رفتند و شبی در مکه و در بازار به منزلی که به منزل خدیجه معروف است رفتند، که در آن جا پیر زنی زندگی می‌کرد و این زن واسطه بین امام عصر(ع) و شعیان می‌باشد - و داستان طولانی است - که در آخر آن آورده است که ایشان(ع) برای وی مکتوبی ارسال کردند که در آن صلواتی بر رسول الله(ص) و بقیه ائمه(ع) نوشته بود، و به ایشان امر داده بود که هرگاه خواستی بر آن ها صلوات بفرستید و این گونه بر آن ها صلوات بفرستید و آن طولانی است، و در یک جای آن آمده است:

"اللَّهُمَّ اعْطِهِ فِي نَفْسِهِ وَذُرِّيَّتِهِ وَشَيْعَتِهِ وَرَعِيَّتِهِ وَخَاصَّتِهِ وَعَامَتِهِ وَعُدُوِّهِ، وَجَمِيعِ أَهْلِ الدُّنْيَا مَا تَقْرَبَ بِهِ عَيْنَهُ" ، وَفِي أَخْرِهِ هَذَا: "اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ الْمَصْطَفَى، وَعَلَى الْمَرْتَضَى، وَفَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ، وَالْحَسَنِ

الرضا، والحسين المصفى، وجميع الأوصياء مصابيح الدرجى وأعلام
الهدى ومنار التقى والعروة الوثقى والحبل المتين والصراط المستقيم،
وصل على ولیک وولاة عهده والأئمة من ولده، ومد في أعمارهم وزد في
آجالهم، وبلغهم أقصى آمالهم دنياً وديناً وآخرة إنك على كل شيء
قدیر").

(خداوندا، در مورد خودش و فرزندانش و پیروانش و زیرستانش و نزدیک ترها و
دورترهایش و دشمنانش و همه اهل جهان، آن چه که چشمش را روشن کند؛ و در
آخرش می‌فرماید خداوندا، درود بفرست بر محمد مصطفی، علی مرتضی، فاطمه زهرا،
حسن پسندیده، حسین برگزیده و همه جانشینان او، آنان که چراغ‌های روشن‌گر
تاریکی و نشانه‌های هدایت و مشعل‌های تقوی، و دستگیره‌ی استوار و رشته‌ی
ناگسستنی و راه راست به سوی تو هستند. و بر ولی خودت، و والیان عهد او، و
پیشوایان از فرزندانش درود فرست، و عمر آنان را طولانی و بر مدت زندگی شان بیفزای
و در دین و دنیا و آخرت به آخرين آروزهایشان برسان، حقا که تو برهر چیز توانابی).

الدليل الثالث:

في زيارة المخصوصة التي تقرأ في يوم الجمعة، ونقل السيد رضي الدين علي بن طاووس في كتاب (جمال الأسبوع): (صلى الله عليك وعلى آل بيتك الطيبين الطاهرين)، وفي موضع آخر منها: (صلوات الله عليك وعلى آل بيتك هذا يوم الجمعة)، وفي آخرها قال: (صلوات الله عليك وعلى آل بيتك الطاهرين).

دلیل سوم:

در زیارت مخصوص که در روز جمعه خوانده می‌شود، آمده است که سید رضی الدین علی بن طاووس در کتاب خود (جمال الاسبوع) (زیبایی هفته) نقل می‌کنند: (خداوند بر شما و اهل بیت پاک و طاهرتان درود بفرستد) و در بخش دیگری از آن: (درود

خداوند بر شما و اهل بیت شما، امروز جمعه است) و در آخرش: (دروド خداوند بر شما و اهل بیت پاک تان).

الدليل الرابع:

ونقل في آخر كتاب (مزار) بحار الأنوار عن كتاب (مجموع الدعوات) لهارون موسى التلوكبرى: (سلاماً وصلاة طويلة من رسول الله واحد واحد من الأئمة، وبعد ذكر السلام والصلاحة على الحجة(ع) ذكر سلاماً وصلاة خاصة على ولادة عهد الحجة(ع) وعلى الأئمة من ولده ودعائهم، "السلام على ولادة عهده، والأئمة من ولده، اللهم صل عليهم، وبلغهم أمالهم، وزد في آجالهم، وأعز نصرهم، وتم لهم ما أسدت من أمرهم، واجعلنا لهم أعوناً وعلى دينك أنصاراً، فإنهم معادن كلماتك، وخزان علمك، وأركان توحيدك، ودعائم دينك، وولادة أمرك، وخلاصاتك من عبادك، وصفوتك من خلقك، وأولياؤك وسلائل أوليائك، وصفوة أولاد أصفيائك، وبلغهم منا التحية والسلام، واردد علينا منهم السلام، والسلام عليهم ورحمة الله وبركاته").

دلیل چهارم:

در آخر کتاب مزار بحار الانوار از کتاب مجموع الدعوات هارون موسی تلوكبری سلام و درود طولانی از رسول الله -یکی یکی از امامان- ذکر می کند، بعد از ذکر سلام و درود بر حجت عليه السلام سلام و درود مخصوصی بر والیان حجت عليه السلام و بر امامان از فرزندانش نقل می کند و برای آنان دعا می کند: (سلام بر والیان عهدهش و امامان از فرزندانش، خدایا برآنان درود بفرست و آنان را به آرزوها یشان برسان، و آجل هایشان را زیاد کن، و یاریشان بده، و امرشان را به اتمام برسان، و ما را یاران آنها قرار بده و بر دینت یارانی قرار بده، چون آنها معدن‌های کلمات تو هستند و نگهبانان علمت هستند، و ارکان توحیدت، و ستون‌های دینت و والیان امرت، و بندگان خالص تو هستند، و آفریده‌های برتر تو هستند، و سرپرستان و فرزندان سرپرستان هستند، و

برگزیدگان فرزندان برگزیدگان هستند، و درود و سلام ما را به آنان برسان، و پاسخ سلامشان را از سوی ما بدء، درود و رحمت و برکات خداوند برآنان).

الدليل الخامس:

نقل السيد ابن طاووس (رحمه الله) في جمال الأسبوع ص ٣٠٦
وغيره زيارة له كان في إحدى فقراتها هذا الدعاء بعد صلاة تلك الزيارة:
(اللهم أعطه في نفسه وذريته وشييعته ورعايته وخاصته وعامته وعدوه
وجميع أهل الدنيا ما تقر به عينه، وتسر به نفسه ...).

دلیل پنجم:

سیدبن طاووس ره در جمال الاسبوع ص ٣٠٦ و غیر آن زیارتی برای ایشان نقل می کند و در یکی از بخش های این دعا بعد از نماز این زیارت این گونه است: (خدایا به او و فرزندان شیعیان و مردم و خواص و عوام و دشمنش و همه اهل دنیا چیزی بده که به واسطه آن چشممش روشن می شود و نفسش خوشحال می شود...).

الدليل السادس:

قصة الجزيرة الخضراء التي نقلها العلامة المجلسي في بحار الأنوار، وفيها: (فسألته عن ميرة أهل بلده من أين تأتي إليهم، فإني لا أرى لهم أرضاً مزروعة، فقال: تأتي إليهم ميرتهم من الجزيرة الخضراء من البحر الأبيض، من جزائر أولاد الإمام صاحب الأمر(ع)، فقلت له: كم تأتكم ميرتكم في السنة؟ فقال: مرتين، وقد أتت مرة وبقيت الأخرى، فقلت: كم بقي حتى تأتكم؟ قال: أربعة أشهر).

دلیل ششم:

داستان جزیره خضراء (سبز) که علامه مجلسی آن را در بحار الانوار نقل می‌کند و در آن آمده است: (من کیفیت معاش اهل آن بلد را از ایشان سؤال کردم و پرسیدم که: (روزی ایشان از کجا می‌آید؟ زیرا که من مزرعه‌ای برای ایشان ندیده بودم).

او گفت: (روزی اهل این بلد از جانب جزیره خضراء و دریای سفید که از جزیره‌های اولاد حضرت صاحب الامر علیه السلام است، می‌آید).

گفتم: (در هر چند مدت می‌آید)؟

گفت: (در سال دو مرتبه . یک مرتبه این سال آمد، مرتبه دیگر ش باقی است).

گفتم: (چقدر باقی است تا وقت آمدن ایشان)؟

گفت: (چهار ماه).

الدلیل السابع:

روی السيد الجلیل علی بن طاوس فی کتاب (عمل شهر رمضان): عن أبي قرة دعاء لابد أن يقرأ في جميع الأيام لحفظ وجود الإمام الحجة(ع)، ومن فقرات هذا الدعاء: (وتجعله وذريته من الأئمة الوارثين).

دلیل هفتم:

سید بزرگوار علی بن طاوس در کتاب (عمل شهر رمضان) به نقل از أبي قرة دعایی که باید در همه روزها برای حفظ وجود امام حجت خوانده شود، را روایت می‌کند که بخشهایی از این دعا: (ایشان و فرزندانشان را از امامان وارث قرار بده).

الدلیل الثامن:

رواية الوصيّة التي رواها الشیخ الطوسي، وقد مر ذكرها في روایات المهدیین، وفيها قال: (فإذا حضرته الوفاة فليسلمها إلى ابنه أول

المقربين ... الخ)، أي إذا حضرت الوفاة الإمام المهدي(ع) فليسلمها إلى ابنه أول المهدىين.

دليل هشتم:

روايت وصيت که شیخ طوسی آن را روایت می کندکه ذکر آن در روایات مهدیین گفته شده که در آن حضرت فرمودند: (هرگاه زمان مرگش فرا بر سد آن را به فرزندش اولین نزدیکان وی ... تسليم نماید ... الخ؛)، یعنی هنگامی که زمان وفات امام مهدی علیه السلام فرا بر سد آن را به فرزندش اولین مهدیین تسليم نماید.

الدليل التاسع:

المروي في مزار محمد بن المشهدی: عن الإمام الصادق(ع) أنه قال لأبي بصير: (كأني أرى نزول القائم(ع) في مسجد السهلة بأهله وعياله ([171])

دليل نهم:

در مزار محمد بن مشهدی از امام صادق علیه السلام روایت است که ایشان به ابی بصیر فرمودند: (گویا نزول حضرت قائم به همراه خانواده اش در مسجد سهلة مشاهده می کنم ...) ([172]).

الدليل العاشر:

نقل العلامة المجلسي في مجلد الصلوة من البحر في أعمال صبح يوم الجمعة عن أصل قديم من مؤلفات قدمائنا دعاءً طويلاً يقرأ بعد صلاة الفجر، ومن فقرات الدعاء للإمام الحجة(ع) هناك هو: (اللهم كن لوليك في خلقك وليناً وحافظنا وقادناً وناصرناً حتى تسكنه أرضك طوعاً، وتمتعه منها طويلاً، وتجعله وذريته فيها الأئمة الوارثين ...).

دليل دهم:

علامه مجلسی در جلد نماز بحار دراعمال صبح روز جمعه از اصل قدیمی آز مولفات قُدمای ما دعای طولانی نقل می کند، وآن بعداز نماز صبح خوانده می شود، یکی از بخش های آن دعا برای امام حجت(ع) است: (خدايا برای ولیات در میان آفریده هایت ولی و نگهدار و فرمانده و یاری گر باش، تا اینکه او را در زمین به آسانی سکونت دهی، و او را در مدت طولانی بهره من سازی، و او و فرزندانش را از امامان وارث قرار دهی...).

الدلیل الحادی عشر:

ذكر الشیخ عباس القمي (رحمه الله) في مفاتیح الجنان في الدعاء لصاحب الزمان(ع) وتسليمه بعد دعاء العهد الشريف. وجاء في أحدى فقراته: (اللهم أعطه في نفسه وأهله وولده وذريته وأمته وجميع رعيته ما تقربه عينه وتسربه نفسه ...). وهذا الدعاء يهتم بذكر ولد واحد للإمام المهدي(ع) وبعده يذكر الذرية مما يدل على أن لهذا الولد مقاماً خاصاً.

دلیل یازدهم:

شیخ عباس قمی در مفاتیح الجنان دعایی برای امام صاحب زمان(ع) نقل می کند که این دعا بعد از دعای عهد آمده است. در جایی از آن آمده است: (خدايا به او و خانواده و فرزندانش و مردمش و همه مردمش چیزی عطاکن که چشمانش نورانی شود و خوشحال شود). و این دعا به ذکر یکی از فرزندان امام مهدی(ع) اهتمام می کند و بعد از آن ذریه (نسل) امام را ذکر می کند که خود دلالت می کند این فرزند مقام خاصی دارد.

الدلیل الثاني عشر:

قول الإمام المهدي (ع) في خطبته بين الركن والمقام عند قيامه: (... فقد أخفا وظلمنا وطردنا من ديارنا وأبنائنا، وبغي علينا ودفعنا عن حقنا ...). وهذا إعلان وبيان من الإمام المهدي (ع) في أول قيامه بأنه طرد من داره وأبنائه بسبب مطاردة الظالمين له، والبحث عن آثاره (ع) في كل مكان وزمان.

دلیل دوازدهم:

فرموده امام مهدی علیه السلام در خطبه‌ای که به هنگام قیام خود بین رکن و مقام بیان می‌کند: (... ما مورد وحشت و ستم قرار گرفتیم و از شهرها و فرزندانمان رانده شدیم و بر ما ستم شد و از حقمان کنار زده شدیم ([174])). و این اعلان و بیان از طرف امام مهدی (ع) در ابتدای قیامش می‌باشد به این که ایشان از منزل و فرزندانش رانده شده و آن به سبب مطاردت ایشان توسط ظالمان، و جست و جوی ایشان در هر مکان و زمان است.

الدليل الثالث عشر:

عن أبي الحسن الرضا: (كأني برأيات من مصر مقبلات، خضر مصبغات، حتى تأتي الشامات، فتهدى إلى ابن صاحب الوصيات) ([175]). فدلالة هذه الرواية واضحة على أن قبل قيام القائم تهدي الرأيات (أي تبaidu) إلى ابن صاحب الوصيات، وصاحب الوصيات هو وارث الأئمة المعصومين وخاتمهم ومن انتهت إليه الوصية وهو الإمام محمد بن الحسن العسكري صاحب الزمان (ع) وهو المستحفظ من آل محمد. والرواية تنص على أن الرأيات تهدي إلى ابن صاحب الوصيات أي ابن الإمام المهدي (ع).

دلیل سیزدهم:

از أبي الحسن الرضا عليه السلام که می‌فرماید: (گویا پرچم‌های سبز رنگ را که از مصر رو آورده می‌بینم که بشامات آید و به فرزند صاحب وصیت‌ها هدایت کند ([176])).

و دلیل این روایت واضح است به این که قبیل از قیام قائم پرچم‌ها به فرزند صاحب وصیت‌ها هدایت می‌شوند (یعنی بیعت می‌شود). و صاحب وصیت‌ها همان وارث ائمه معصومین و خاتم آن‌ها و کسی که وصیت به وی منتهی می‌شود و ایشان همان امام محمد بن حسن عسکری علیه السلام صاحب زمان است و ایشان هستند که از خاندان محمد محفوظ مانده است. و روایت بیان می‌کند که پرچم‌ها به فرزند صاحب وصیت‌ها یعنی فرزند امام مهدی علیه السلام هدایت می‌شود.

الدلیل الرابع عشر:

ورد ذکر ذریة الإمام المهدی(ع) فی (دعاء يوم الثالث من شعبان) يوم ولادة الإمام الحسین(ع).

عن أبي القاسم ابن علاء الهمданی وکیل الإمام العسکری(ع) إن الحسین(ع) ولد يوم الخميس لثلاث خلؤن من شعبان فصمہ وأدعاً بهذا الدعاء: (اللهم إني أسائلك بحق المولود بهذا اليوم قتيل العبرة، وسيد الأسرة، الممدود بالنصرة يوم الکرة، المعوض من قتلہ إن الأئمة من نسله، والشفاء في تربته، والفوز معه في أوبته، والأوصياء من عترته بعد قائمهم وغيبته، حتى يدرکوا الأوتاب، ويتأروا الثار، ويرضوا الجبار، ويكونوا خیر انصار، صلی الله علیهم مع اختلاف اللیل والنھار ...).^[177]

دلیل چهاردهم:

ذکر فرزندان امام مهدی علیه السلام در دعای روز ۳ ماه شعبان روز ولادت امام حسین(ع) آمده است.

ابوالقاسم ابن علاء همدانی وکیل امام عسکری(ع) می‌گوید: حسین(ع) در پنج شنبه سوم شعبان به دنیا آمده است، این روز را روزه بگیر و این دعا را بخوان: (خدایا از تو به

حق مولود این روز درخواست می‌کنم... کشته اشک، و آقای خاندان، فردی که در روز
رجعت یاری می‌شود، عوض کشته شدنش این است که امامان از نسل ایشان هستند،
و شفاء در تربت ایشان است، و رستگاری با او و بازگشت اوست، و اوصیاء از عترت
ایشان بعد از قائم آنان و غیبت اوست، تا اینکه آنان را درک کنند و خون خواهی کنند، و
خداآوند جبار را خوشحال کنند، و بهترین یاران شوند، درود خداوند بر آنان با رفت و آمد
شب و روز... ([178]).

الدليل الخامس عشر:

مدح الإمام الحسن العسكري (ع) لأسباطه من ذرية القائم: عن المجلسي، قال: وجد بخط الإمام أبي محمد العسكري (ع) على ظهر الكتاب: (قد صعدنا ذري الحقائق بأقدام النبوة والولاية، وذرنا سبع طرائق بأعلام الفتوة والهدایة، ونحن ليوث الوغى، وغياث الندى، وفيينا السيف والقلم في العاجل، ولواء الحمد في الآجل، أسباطنا خلفاء الدين القويم، ومصابيح الأمم، ومفاتيح الكرم ...) ([179]). وهذا أشار الإمام الحسن العسكري إلى أسباطه (أسباطنا خلفاء الدين القويم)، والسبط ابن الأبن، ولا يوجد ابن للإمام الحسن العسكري (ع) غير الإمام المهدي (ع)، فتعين أن يكون هؤلاء الأسباط من ذرية الإمام المهدي وخلفاءه في الأمة.
 وأيضاً هذا الخبر يعضد روایات ذرية الإمام المهدي الذين يحكمون بعده.

اللجنة العلمية -أنصار الإمام المهدي (مکن الله له في الأرض)

الأستاذ أبو محمد
الأنصاري - ٢٠ / ربیع / ١٤٣١

دلیل پانزدهم:

امام حسن عسکری علیه السلام اسباط خود را از نسل حضرت قائم علیه السلام را
مدح می‌کند: مجلسی می‌گوید: به خط امام حسن عسکری علیه السلام در پشت
كتاب نوشته شده بود: (بی‌گمان قلّه‌های حقیقت را با گام‌های نبّوت و ولایت فتح

کردیم و هفت (طبقه) آسمان را با چراغ‌های فتوت روشن نمودیم. ما شیران کارزار و باران رحمتیم، در این دنیا، شمشیر و قلم و در آن دنیا، پرچم ستایش و دانش به دست ماست، فرزندانمان خلفای دین، هم پیمان یقین، چراغ امت‌ها و کلید کرامت‌اند ... [180]). امام حسن عسکری(ع) در اینجا به نواده‌های خود اشاره دارد، (نوه‌های ما خلفای دین استوار هستند) نوه فرزند فرزند است، و فرزندی غیر از امام مهدی(ع) برای امام حسن عسکری(ع) نبود، مشخص می‌شود که این نواده‌ها از نسل امام مهدی(ع) هستند و آنان خلفای او در میان امت هستند. همچنین این روایت را روایات فرزندان امام مهدی که بعد از ایشان حکومت می‌کنند محکم می‌کنند.

هیئت علمی - انصار امام مهدی (مکن الله له فی الأرض)

استاد أبو محمد

أنصاری - ٢٠ / رجب / ١٤٣١



[169]- وردت بهذا المضمون وبالفاظ مختلفة أحاديث كثيرة انظر على سبيل المثال: جواهر الكلام ج 29 ص 12.
[170]- با این مضمون وبـ الفاظ مختلف احادیث زیادی وارد شده است برای مثال به کتاب: جواهر الكلام ج 29 ص 12 نگاه کنید.

[171]- المزار: محمد بن المشهدی: ص 134

[172]- مزار: محمد بن مشهدی: ص 134

[173]- الغيبة للنعمانی: ص 290

[174]- غیبت نعمانی: ص 290

[175]- المعجم الموضوعي: ص 451

[176]- معجم موضوعي: ص 451

[177]- بحار الأنوار: ج 53 ص 94.

[178]- بحار الأنوار: ج 53 ص 94.

[179]- إلزم الناصب ج 2 ص 143، بشارة الإسلام: ب 12 ص 168.

.168- إلزام الناصل ج 2 ص 143، بشاره الإسلام: ب 12 ص [180]